

VEGYESEK

Beszámoló a továbbképző tanfolyamról.

A szegedi tankerület főigazgatója, dr. Kisparti János két esztendővel ezelőtt honosította meg Szegeden a pedagógiai továbbképző tanfolyamot. A jelen tanévben a tanfolyam 1937. október 19-től 1937. december 7-ig tartott.

A tanfolyamot dr. Kisparti János tankerületi kir. főigazgató beszéde vezette be. Azt fejegette, hogy a tanítás munkájában a léleknek kell érvényesülnie, mert csak ekkor lesz hasznos és eredményes a tanítás. A lélek gazdagsága jelenti elsősorban a tudományos kultúrát. Minden nevelői léleknek mótorra a tudományos kultúra, amely soha sincs befejezve s így szükség van állandó önképzésre. Ezt az önképzést akarja elősegíteni a most rendezett harmadik tanfolyam, amelyen elsősorban pedagógiai, szociológiai, történelmi, földrajzi, természetrajzi és gazdaságtudományi kérdések kerülnek tárgyalásra.

A tanfolyamon a következő előadások hangzottak el.

Dr. Kisparti János tanker. kir. főigazgató „Bölcsélet és nevelés” címén tartott két előadást, amelyben rámutatott arra, hogy a bölcsélet mint tudomány és mint kifejlesztett belső forma nélkülözhetetlen minden tudatos nevelésben. A bölcselő belátás érteti meg a nevelővel az elmélet és a gyakorlat helyes irányát. Kritika tárgyává tette ebben a vonatkozásban azt a meglehetősen elterjedt felfogást, hogy minden elméleti készültség nélkül, tisztán az u. n. józan ész szerint megoldható a nevelés minden problémája. Filozófiai megalapozás nélkül ingatag a nevelés célkitűzése és éppen ezért örömmel tapasztalhatjuk, hogy a legutóbbi évtizedekben mindig nagyobb hangsúlyt nyert

a világnézeti nevelés és az a tudat, hogy a mai idők szellemi-erkölcsi chaoszában biztos eligazítást csak a jó megalazott világnézettől várhatunk. A továbbiakban fejtegette, hogy mennyire fontos a nevelőben az intuitív megismerésre való készség. Oktatásunk csak akkor lehet nevelő hatású, ha azt filozófiai szellem hatja át. Beszélt arról az előadó, hogy mit jelent a filozófia 1.) az általános műveltség nyújtásában, 2.) az egységes világkép kialakításában, 3.) az oktató módszer szabályozásában. Részletesen szólt az általános műveltségről szociológiai, tárgyi és lélektani felfogás szempontjából. Állást foglalt a divatos kultúra, s az ennek a zászlójával kalózkodó divatos nevelés ellen. Hangsúlyozta, hogy az oktatás eredménye csak akkor lesz hatékony az életben, ha az egységes lelki formát alakított ki. Vázolta, hogy ebben a munkában a filozófiának, mint egységes tudománynak mekkora része van. Végül az oktató és módszere viszonyát világította meg. E tekintetben az egységes individualizmus jogosságát hangsúlyozta. Fejtegetéseit azzal zárta, hogy a folyton küzdő nevelői gondolkodás irányítója a bölcsélet legyen.

Dr. Miskolczi Dezső egy. ny. r. tanár „Átöröklés és nevelés” című előadásában azt domborította ki, hogy az orvos és nevelő együttes feladatköre e két kérdés tisztázása. Ha igaz is az, hogy képességeinket, testi és lelki alkati sajátosságainkat a szülőktől, illetve őseinktől kaptuk örökre, a képességek kifejlesztése, a tehetség kibontakozása a helyesen irányított környezeti hatásoknak és így elsősorban a nevelésnek a feladatkörébe tartozik. Az átöröklés tehát nem jelenti egymagában az egész jó vagy rossz sorsát, esetleg végzetét, hanem a környezet és a nevelés ala-

kltó hatásával együtt irányítja az ember élelvonalát. Az öröklés megszab, a környezetet megvalósít.

Dr. Várkonyi Hildebrand egy. ny. r. tanár „*Anglia nevelésügye*“ címen tartott két előadást. Előadásában kiemelte az angol-szász szellem jellegzetes tulajdonságait: a mély erkölcsös és vallásos érzést, az erős liberalizmust, a demokrácia gondolatát, a józan és száraz értelmet és a realizitikus érzéket. Hangsúlyozta, hogy a legtöbb új gondolatot (sport, higienia, fejlődésemélel, stb.) Európa Angliától kapta. Ezek a nevelés terén is éreztetik hatásukat. Angliában a tanítás és nevelés nem politikum, nem állami, hanem társadalmi feladat. Az előadása további során az angol felsőbb és középfokú oktatást, majd az elemi és az ezt megelőző óvó-, illetve tápláló iskolák rendjét és rendszerét ismertette. Utána változta az előadó az alsófokú oktatás különböző tervezet-jellegű iskolatörvényét.

Dr. Mester János egy. ny. r. tanár „*Olaszország nevelésügyéről*“ tartott két előadást. Kifejtette, hogy Olaszország világhatalommá emelkedésének egyik főtenyezője a gyorsan végrehajtott közoktatásügyi reform volt. Az egészet áthatja a nagy célnak: a régi Róma nagyságának és az új Olaszország szellemi primátusának gondolata. A cél megközelítése érdekében tökéletes állampolgárrá iparkodnak kiképezni minden olasz gyermeket saját hajlama, tehetsége és jövőndő hivatása szerint. Az új olasz nevelési rendszerben az igazi szabadság nem más, mint a teljes felelősség. Az elemi fokon kiemelte az előadó az anyanyelvi oktatás és a történelem tanításának gyakorlati voltát, az esztétikai tárgyak, főleg a dal és zene mélysegés nevelői hatását, „*scuola serena*“ jelentőségét. A középiskolai reform jellemzői az erősebb humanizitikus irány, a rokontárgyak egyesítése egy

tanár kezében, a több filozófia, művészettörténet és nemzetgazdaságtan és szerves kapcsolat a szülőkkel és a város közönségével. A fasizmus az egyetemekre is alkalmazta a pontosabb célkijűzést, a nagyobb szabadság és nagyobb felelősség elvét. A testnevelés, a katonai fegyelmelés: „a polgár-katona“ önnevelése az ifjúsági szervezetekben: O. N. B. az ú. n. balillaszervezetekben történik.

Dr. Horváth Barna egy. ny. r. tanár „*A társadalmi szervezet és a társadalmi szabadság*“ cím alatt tartott előadásában azt fejtegette, hogy a társadalmi szervezet struktúrája megtalálható a családban is. A gazdálkodásban is klasszikus példája a funkciók működésének a munkamegosztás. Ezek a funkciók a társadalmi szervezet minden részében megnyilvánulnak. Foglalkozott a liberalizmus elméletével. Nagy értéke, hogy aktív közreműködőktől, nem pedig passzív kezdeményezőktől várja a haladást. Végül kifejtette, hogy a társadalmi szervezetnek végső eszméje nem az agyonszabályozás és nem a remeteszerű szabadság, hanem ami a kettő között van. Az igazi szabadság eszméje a vériré vált könnyed fegyelmeltség, amely olyan, mint a gyermekszobában elsajátított udvariaság. Ennek az elérésére pedig a nevelés szolgál, a neveléstől függ a legtöbb, a nevelőktől függ egy nemzet jövője is.

Deér József dr. egyetemi rk. tanár „*Szent Istvánról*“ tartott előadásában szólt a magyarságnak Szent István korában végbement nagy átalakulásról. Beszélt arról a politikai felbomlásról, amelynek mélypontján állott a honfoglalás idején az egész Európa, s arról az átalakulási folyamatról, mellyel a magyar nép az új hazában áment. Szólt az előadó arról, hogy a nagy átalakulások előfeltételei már a nép belső fejlődésében adva voltak, mégis

a döntő lépést Szent István tette meg. Bemutatta Szent István politikai felfogását, úgy mint az Intelmekben előtünk áll. Ez teljesen az egykorú Nyugatot hatását mutatja. Szent István keresztény állama azonban magyar jellegű is. Az első király államfelfogása ellentéte volt annak az ideológiának, amely a pogány törzsek szövetségét áthatotta. A korona felhatalmazást jelentett a császár és a pápa részéről, a magyar királyság és a magyar egyház megszerzésére. István ebben a szervező munkában a régi születési jogok mellőzésével egy olyan társadalmi rendet hívott életre, amelyet a keresztény követelmények hatottak át.

Dr. Kogutowicz Károly egy. ny. r. tanár „*Magyarország gazdasági birtokbavétele*” című előadásában a modern földrajzi kutatás új módszerei alapján mutatta be hazánk gazdasági birtokbavételét. Már a legrégebb időkben fennállott a kapcsolat Nyugateurópa és Balkán, az Adria medencéje és Európa északi területei között. A birtokbavétel az alacsonyabb területekről a völgyek mentén a peremi hegységek felé haladt. A magyar történelmen áttekintve a nagy gazdasági átalakulások földrajzi okait ismertette. — *A magyar éghajlat gazdasági vonatkozása* c. előadásában röviden ismertette Magyarország éghajlatát, annak közismert hátrányos sajátosságait mezőgazdasági szempontból. Rámutatott arra, hogy időjárásunk rendkívül szélsőséges, de az éghajlatunk nem változott meg. Téves az a felfogás, hogy kiszáradás állott be. Az öntözés csak kis területen valósítható meg. Ezt a kérdést is csak észszerűen az egyes vidékek természeti viszonyainak alapos ismeretével lehet kielégítően megoldani.

Dr. Gelei József egy. ny. r. tanár, e. i. rektor „*Az élő szervezet*” címen tartott előadást. A szervezet bonyolult

összetételét és a fejlődés különböző fázisait magyarázta meg népszerű formában, s képekben is illusztrálta előadását. A biológia alapkérdéseit nagyvonalúan tárgyaló előadásából különösen azt emelte ki, hogy az élő szervezetet nem szabad és nem is lehet egyszerűen gépnek tekinteni.

Vitéz dr. Surányi-Unger Tivadar egy. ny. r. tanár „*Tervgazdaság*” című előadásában a mai gazdasági élet legfontosabb problémáival foglalkozott. Kifejtette, hogy a modern gazdasági élet strukturális változásainak jelentékeny részét technikai ismereteink gyarapodása okozza. Legújabb technikai vívmányaink közül, — mondotta Surányi Unger Tivadar, főleg a mesterségesen előállított kőolaj, gumi, gyapjú és gyapot, valamint a televízió és a függőleges irányban való repülés állanak az európai érdeklődés középpontjában, míg a földnélküli földművelés, a gyapotarató gép, a villamos szem, a mesterséges hűtés, a gépkocsilakás és a házgépjáratás elsősorban az amerikai gazdasági körök figyelmét vonják magukra.

A tanfolyam előadásait minden alkalommal közel félezer pedagógus hallgatta végig.

Az utolsó előadás után az elnöklő *dr. Kisparti János* tankerületi kir. főigazgató bezárta a tanfolyamot, mely arról tett bizonyosságot, hogy a szegedi nevelőkben hivatásuk etikai felfogása magas fokon áll. Ettől a tanfolyamtól méltán azt várja, hogy a nevelők munkáját az iskolában gyümölcsözőbbé teszi.

A zárószavak után *dr. Firdás Oszkár* gimnáziumi igazgató tolmácsolta a hallgatóság háláját a tanfolyamot létrehozó főigazgatónak és egyben bejelentette, hogy a megkezdett munkát az alakulóban lévő Magyar Nevelők Egyesülete lelkesen folytatni kívánja tovább is a

tankerületi főigazgató által megkezdett és kijelölt úton.

Dr. Téglás Jenő Béla.

A Magyar Nevelők Egyesületének megalakulása.

1938. január 24-én tartotta alakuló közgyűlését a Magyar Nevelők Egyesülete, mely nemcsak Szeged, hanem az egész szegedi tankerületen túlmenően a csonka haza nevelőit kívánja egy táborba gyűjteni. Az eddig szép eredményekkel dolgozó Szegedi Pedagógusok Köre adta át helyét ennek az immár országos keretek között működni kívánó egyesületnek. Az egyetemes magyar nevelésügyet kívánja szolgálni ez az alakulat azzal a nevelői lélekkel, mely a válóságnál jobb és igazabb belső világot hordoz magában. Ki akarja alakítani az egységes magyar nevelői gondolkodást, ébren akarja tartani a magyar nevelők összetartozandóságának erőteljes tudatát, előadások, szakülések, vitadélutánok, továbbképzőtanfolyamok, vidéki vándorgyűlések és mintatanítások által állandóan foglalkozni kíván a nevelés és oktatás elméleti és gyakorlati kérdéseivel. Az egyesület természetes és szükségyszerű kötelességének fogja tudni, hogy a nevelőknek a társadalomban elfoglalt különleges helyzetével és a mai időkben nagyfőntosságú problémáival is foglalkozzék. Az alakuló ülésen a szegedi pedagógusok színe-javának élén ott láttuk Szeged város képviselőjében Pálffy György dr. kultúr tanácsnokot, a budapesti tanárság, több vidéki iskola képviselőjét. *Firbás Oszkár dr.* gimnáziumi igazgató, a szervezőbizottság elnöke nyitotta meg az alakuló közgyűlést. Ismertette a szervezkedés munkáját, az előkészítő tárgyalásokat, stb. Bevezető és tájékoztató szavai után kimondották az egyesület megalakulását és *Benkő István dr.* tanügyi tanácsos, közrelnök vezetésével megejtették a tisztikar választását. Elnökké *Várkonyi Hildebrand*

dr. egy. ny. r. tanárt, bölcsészeti kar dékánt választották meg. A tisztikar és a választmány tagjai a következők lettek:

Ügyvezető alelnökök: *Firbás Oszkár dr.* áll. gimn. igazgató, *Kratofil Dezső* áll. gyak. polg. iskolai igazgató.

Titkár: *Téglás Jenő Béla dr.* gimn. tanár, *Szántó Lőrinc* gyak. polg. isk. tanár, *Forgách Géza* felsőker. isk. tanár.

Jegyző: *Gallé László* gimn. tanár, *Szabó Dezső* áll. gimn. tanár, *Beke Margit* polg. isk. tanár, *Scholtz Mária* el. isk. tanító.

Pénztáros: *Jármay Vilmos* gyak. polg. isk. tanár.

Ellenőr: *vitéz Bakonyi Imre* gimn. c. igazgató, *Várhelyi József* elemi isk. igazgató.

Könyvtáros: *Szeliánszky Ferenc* gimn. tanár.

Szerkesztő: *Tettamanti Béla dr.* egy. m. tanár.

Kiadó: *Szalkai Zoltán dr.* gimn. tanár.

Számvizsgáló bizottság elnöke: *vitéz Máriaföldy Márton dr.* gimn. igazgató, tagjai: *Eckerdt Elek* keresk. isk. tanár és *Ernyei Jenő dr.* gimn. tanár.

Szakosztályvezetők:

Középiszkolai szakosztály: alelnök: *Karl János dr.* kegyesrendi gimn. igazgató, titkár: *Márton Imre* gimn. tanár.

Szakiskolai szakosztály: alelnök: *Becker Vendel dr.* c. főigazgató, tanítóképző int. igazgató, titkár: *Aldobolyi Nagy Miklós dr.* keresk. isk. tanár.

Polgári iskolai szakosztály: alelnök: *Báthy Zoltán* polg. isk. igazgató, titkár: *Vicsay Lajos* polg. isk. tanár.

Népoktatási szakosztály: alelnök: *Zányi József* ig. tanító, titkár: *Almásy Ferenc* ig. tanító.

A választmány tagjai:

Középiszkolai helybeli tagok: *Buday*